

Stanovisko biologů k letnění Nesytu v sezoně 2007

Z pohledu terénních biologů i ochránců přírody představovalo letnění největšího moravského rybníka Nesytu jednu z nejvýznamnějších událostí roku 2007. V žádném případě neskončilo ekologickou katastrofou, jak zaznělo v mediální kampani rozpoutané odpůrci letnění.

Po více než 40 letech vytvořilo letnění optimální podmínky pro rozvoj vegetace obnažených rybníčních dnů teplých oblastí (typ stanoviště 3130 podle směrnice 92/43/EHS) a vegetace jednoletých slanomilných trav. V porostech byly nalezeny četné druhy klasifikované jako ohrožené v expertním Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin České republiky, v právních předpisech národních (vyhláška č. 395/1992 Sb.; níže označeno symboly: § – ohrožený druh, §§ – silně ohrožený druh, §§§ – kriticky ohrožený druh) i mezinárodních (Bernská úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť). Z kriticky ohrožených druhů červeného seznamu (C1) se na dně Nesytu objevila bahenka šášinovitá (*Heleocholea schoenoides*; §§§), blešník úplavičný (*Pulicaria dysenterica*), kuřinka solná (*Spergularia salina*; §§§), solenka Valerandova (*Samolus valerandi*; §§§) a šťovík úzkolistý (*Rumex stenophyllus*), ze silně ohrožených (C2) komonice zubatá (*Melilotus dentatus*), kyprej yzopolistý (*Lythrum hyssopifolia*), ostřice žitná (*Carex secalina*; §§), rozrazil bažinný (*Veronica anagalloides*), rozrazil vodní (*Veronica catenata*), skřípílec Tabernaemontanův (*Schoenoplectus tabernaemontani*), zeměžluč spanilá (*Centaureum pulchellum*) a žabník trávolistý (*Alisma gramineum*), z ohrožených (C3) jetel jahodnatý (*Trifolium fragiferum*), krtičník křídlatý (*Scrophularia umbrosa*), sítina slanomilná (*Juncus ranarius*), šťírovník tenkolistý (*Lotus tenuis*) a šáchor hnědý (*Cyperus fuscus*). Ve velkém počtu se tu vyskytoval i merlík slanomilný (*Chenopodium chenopodioides*), donedávna považovaný za nezvěstný druh české flóry (A2).

Většina výše uvedených druhů dlouhodobě přežívá v rybníčním bahně ve formě semen, kde tvoří tzv. semennou banku. Ta se obnovuje v několikaletých intervalech při vypuštění nebo vyschnutí rybníka, kdy z uložených semen vyrostou nová generace rostlin. Právě letnění v roce 2007 vytvořilo pro většinu uvedených druhů mimořádně příznivé podmínky, a tak se na obnaženém dně Nesytu objevily některé druhy rostlin, které nebyly dlouho pozorovány nebo se při částečných letněních v letech 1995 a 2003 objevily jen v malých počtech. Současný hojný výskyt vodních ptáků umožnil šíření těchto druhů na další lokality, a tak posílil naději, že se dlouhodobě udrží v české krajině.

Letněný rybník Nesyt vytvořil rovněž významné stanoviště pro hnízdění a průtah mokřadních ptáků. Bylo zde zaznamenáno hnízdění pěti druhů bahňáků, a to asi patnácti párů čejky chocholaté (*Vanellus vanellus*), nejméně deseti párů kulíka říčního (*Charadrius dubius*), dvou až tří párů vodouše rudonohého (*Tringa totanus*; §§§), dvou párů písíka obecného (*Actitis hypoleucos*; §§) a dokonce dvou až tří párů tenkozobce opačného (*Recurvirostra avosetta*; §§§), který zde zahnízdil poprvé od roku 1961. Právě bahňáci patří u nás i v celé Evropě k nejvíce ubývajícím druhům ptáků a hnízdění v uvedených počtech lze pokládat v rámci České republiky za významné. Z dalších hnízdičů letněného Nesytu lze jmenovat šest párů husy velké (*Anser anser*), jeden pár rybáka obecného (*Sterna hirundo*; §§) nebo až několika desítek párů slavíka modráčka středoevropského (*Luscinia svecica cyanecula*; §§).

Po celou sezonu se na Nesytu vyskytovalo také značné množství protahujících a nehnízdících ptáků, kteří tak reagovali na vynikající stanovištní podmínky a potravní nabídku. Zdržovalo se zde stále aspoň 1500 racků chechtavých (*Larus ridibundus*). Obsazeno bylo tradiční letní shromaždiště hus velkých a koncem července zde bylo napočteno téměř šest tisíc ptáků. U tří

druhů byly zjištěny historicky nejvyšší počty na území České republiky: bylo to 444 jedinců vodouše bahenního (*Tringa glareola*), 115 jedinců vodouše šedého (*T. nebularia*) a 340 jedinců racka malého (*Larus minutus*). Další téměř dvě desítky druhů bahňáků byly pozorovány ve velkých počtech nebo jako vzácní zatoulandci. Podobně u kachen byly zjištěny mimořádně velké počty, např. až 1600 jedinců čírky obecné (*Anas crecca*; §), asi 1000 jedinců kachny divoké (*A. platyrhynchos*), až 900 jedinců lžičáka pestrého (*A. clypeata*; §§) a až 425 jedinců kopřivky obecné (*A. strepera*; §). Kromě toho se na rybníce vyskytlo i mnoho skutečných faunistických vzácností jak mezi mokřadními ptáky, tak mezi dravci, kteří na Nesytu pravidelně loví. Díky letnění se stal Nesyt v sezoně 2007 ornitologickou lokalitou evropského významu. Letnění zároveň připomnělo velký biologický potenciál Lednických rybníků, který se může výrazněji projevit pouze v případě jejich šetrnějšího obhospodařování.

Letnění Nesytu zároveň nemělo výrazný negativní vliv na vodní bezobratlé živočichy. Ačkoli došlo k částečné redukci fauny dna, na základě dosavadních hydrobiologických poznatků konstatujeme, že obnova fauny bezobratlých bude velmi rychlá a že v letech následujících po letnění lze očekávat dokonce nárůst její biomasy a zvýšení její druhové diverzity.

Při vědomí uvedených faktů si dovoluujeme tvrdit, že letnění rybníka Nesyt v roce 2007, naplánované jako nástroj péče o toto zvláště chráněné území, jednoznačně splnilo svůj účel. V žádném případě neskončilo ekologickou katastrofou, jak tvrdili v mediální kampani, kterou sami rozpoutali a přizívovali, odpůrci letnění, mj. nájemce části Lednických rybníků, s. r. o. APH-rybníky Břeclav. Řada argumentů odpůrců letnění byla pochybná, vytržená z kontextu, ba dokonce lživá. Vysvětlení tohoto nekorektního a neslušného jednání spatřujeme zejména ve skutečnosti, že letnění bylo prvním opatřením vyplývajícím z nového plánu péče o Lednické rybníky, zpracovaného Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, který byl pro nájemce méně výhodný a měl je připravit o část zisků z využívání státního majetku. Bylo tedy v zájmu firmy APH-rybníky pokusit se omezit platnost nového plánu péče a znovu na této biologicky mimořádně cenné lokalitě pokračovat v intenzivnějších způsobech hospodaření, které zde v posledním desetiletí praktikuje a jež poškozují diverzitu mokřadních rostlin a volně žijících živočichů.

Současný plán péče o národní přírodní rezervaci Lednické rybníky je zpracován tak, aby rybníky sloužily především k ochraně biodiverzity. Je to pochopitelné a správné, neboť rybníky jsou v majetku státu a ve správě Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Apelujeme proto na striktní dodržování současného plánu péče i v dalších letech. Pravidelné letnění jednoho z Lednických rybníků v každé sezoně a menší intenzita hospodaření má zásadní význam pro hlavní předměty ochrany na této lokalitě – mokřadní ptáky a rostliny. Zároveň nepovažujeme za vhodné, aby byla k dalšímu jednání o hospodaření na Lednických rybnících přizvána firma APH-rybníky Břeclav, která svou kampaní hrubě poškodila nejen pronajímatele, Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, ale celou ochranu přírody v České republice.

V Brně 11. ledna 2008

Mgr. Jan Sychra, hydrobiolog a ornitolog (Ústav botaniky a zoologie PřF MU, Brno)
ing. Jiří Danihelka, Ph. D., botanik (Ústav botaniky a zoologie PřF MU, Brno)
doc. RNDr. Vít Grulich, CSc., botanik (Ústav botaniky a zoologie PřF MU, Brno)

ing. David Horal, ornitolog (předseda Jihomoravské pobočky České společnosti
ornitologické, Brno)
RNDr. Michal Horsák, Ph. D., zoolog (Ústav botaniky a zoologie PřF MU, Brno)
RNDr. Josef Chytil, Ph. D., ornitolog (Ornitologická stanice Muzea Komenského v Přerově)
doc. RNDr. Milan Chytrý, Ph. D., botanik (Ústav botaniky a zoologie PřF MU, Brno)
prof. RNDr. František Kubíček, CSc., hydrobiolog (Ústav botaniky a zoologie PřF MU, Brno)
RNDr. Jan Květ, CSc., botanik a ekofyziolog, předseda Českého národního komitétu
programu MAB, člen Učené společnosti České republiky (Ústav systémové biologie a
ekologie, v. v. i., Třeboň)
RNDr. Petr Macháček, CSc., ornitolog (Regionální muzeum v Mikulově)
Mgr. Jan Roleček, Ph. D., botanik (Ústav botaniky a zoologie PřF MU, Brno)